

Österåkers kommun
Produktionsförvaltningen
Ann Bisenius
Datum: 20210916

Verksamhetsrapport Förskola

Skolchefens sammanfattande analys av den kommunala förskolan läsåret 2020-2021

Skollagens 4 Kap 3§ Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Systematiskt Kvalitetsarbete (SKA) -Varför det? Vad är det? Vilka olika syften finns?

På medarbetarnivå är grunden i systematiskt kvalitetsarbete det som sker i vardagen, när varje pedagog utvärderar och vidtar åtgärder i verksamheten. Pedagogen är i förhållande till barnet den viktigaste delen i styrkedjan från politik via nationella och skolspecifika utvecklingsområden till det enskilda barnets utveckling.

Syfte: Att utveckla verksamheten för högre måluppfyllelse för barnen.

På rektors-/ledningsnivå innebär kvalitetsarbetet bland annat att hjälpa pedagogerna med, förutsättningar, struktur, systematik för en bra dokumentation och datainsamling på förskolenivå. Kvalitetsarbetet stöttar därigenom enheten att sätta riktning, vidta åtgärder och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden.

Syfte: Att styra utvecklingen av verksamheten för högre måluppfyllelse för barnen.

På skolchefsnivå nivå definieras struktur för kvalitetsarbetet för att stötta förskolor i deras systematik att samla in data till aggregerad nivå. Kvalitetsarbetet ger då stöd till arbetet att sätta riktning, genomföra och planera aktiviteter, och rikta resurser till prioriterade utvecklingsområden som berör alla enheter och samtidigt fånga upp enskilda förskolors utvecklingsområden. Kvalitetsarbetet ger underlag för rapporter och utvecklingsplaner, samtidigt som det ger beslutsunderlag till styrelse och övrig politik/förvaltning.

Syfte: Att säkerställa kvaliteten och utvecklingen av verksamheten för högre måluppfyllelse för barnen.

Underlag

Den information och data som utgjort underlag för den sammanfattande analysen bygger på

- Skolchefens månatliga avstämningssamtal med rektor
- De processer som sker på chefsmöten för rektorer
- Rektors uppföljning och analys av det pedagogiska året.
- Medarbetarsamtal
- Enhetsrapporten i verktyget Stratsys
- Enhetens systematiska kvalitetsarbete
- De politiska målindikatorerna

Sammanfattning

Genom deltagandet i Samverkan för Bästa Skola (SBS) har vi börjat ställa oss en fråga både på förvaltnings som på enhetsnivå. *Vad behöver vara lika på alla förskolor för att allt annat ska kunna vara olika?* I denna verksamhetsrapport ställs en hel del frågor som under året kommer att ingå i de processer som pågår.

Förskolans verksamhet har under detta läsår påverkats av Covid-19 men lyckats bedriva god undervisning och ge trygghet och omsorg. Medarbetare har i större utsträckning än vanligt varit sjukskrivna, och vi har haft fler vikarier än vanligt. Organisationen har hanterat oro för smitta, extra belastning och medarbetare i behov av extra stöd på ett bra sätt. Det har varit snabba förändringar i direktiv samt snabb övergång till ökad digital hantering av dokument och möten. Den största delen av verksamheten har genomförts utomhus med alla krav det innebär för att det ska gå bra i alla väder och med små barn. En stor eloge till alla som bidragit till att det fungerat. Att en verksamhet fungerar även under nya oväntade förutsättningar visar på en stabilitet och väl inarbetade rutiner och arbetssätt.

Generellt finns det god organisation, rutin och struktur på förskolorna för att arbeta systematiskt med kvalitetsarbetet. I och med att rektor är en del av utvecklingsarbetet kan det vara komplicerat att zooma ut och betrakta verksamheten. Det gör att det ibland är svårt att se om det är ett önskat läge eller det faktiska läget som beskrivs av rektor. Det gör också att det till viss del är svårt att få fatt i skillnader på de två enheter som de flesta rektorer har ansvar för. Skillnader finns och beskrivs av rektorerna i olika samtal men i enhetsrapporten framkommer det inte alltid tydligt. Frågan behöver ställas vad orsaken till det är? -Är det modellen för SKA? Är det frågorna? Är det arbetsbelastningen? Eller är det något annat?

När det gäller organisation framträder en frågeställning hur vår organisation kan stödja verksamheten på ett optimalt sätt. Som skolchef behöver jag ställa rektor frågan om den mötesstruktur som valts står i proportion till hur det blir

för barnen. Är de olika möten som genomförs av vikt för att barnens utbildning ska vara av hög kvalitet? Planerar och reflekterar man utifrån barnen och står den tid man lägger på detta i paritet till den tid som kommer barnen till gagn? Blir de vuxna mer kompetenta? Hur säkerställer vi att medarbetares kompetensutveckling kommer barnen till godo genom påverkan på lärandet? Det här perspektivet finns på agendan genom deltagandet i samverkan för bästa skola och det behöver finnas med på de gemensamma träffar som leds av skolchef.

För att utveckla undervisningen behöver vi hitta hur vi ska granska, mäta, bedöma och värdera varje enskilt barns lärande. Detta för att kunna planera för gruppen och för att kunna förändra undervisningen när den inte leder till lärande för varje individ. Starten är att börja titta på vad barnet lär sig för att få fatt i vad gruppen som helhet lär sig? Och vilken undervisning behövs för att alla barn ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt?

Rektorerna har olika behov och önskemål om gemensamma ställningstaganden och tolkningar. Skolchefen kan se att det är ett eftersatt område och som en röd tråd i detta finns den initiala frågan. *Vad behöver vara lika på alla förskolor för att allt annat ska kunna vara olika?*

Resultatvärden

Andelen barn i förskolan % som upplever sig ha inflytande i verksamheten skall öka mot den långsiktiga målbilden 100% (enl MMIS)	Andelen behöriga förskollärare i förhållande till målet 66 % (skolverkets statistik)	Antal barn/pedagog (skolverkets statistik)	Nöjda vårdnadshavare (enl MMIS)
90,2 %	31 %	5,2 %	89,2 %

Skolchefens analys av olika områden

På de kommunala förskolorna bedriver rektorerna ett kvalitativt medvetet arbete runt hur man ska organisera för att barnen ska vara trygga och trivas. Det handlar bland annat om genomtänkta introduktioner, hur barnens intressen tas till vara, pedagogernas förhållningssätt och trygghetsvandringar i lokalerna och på gården där barnen får beskriva hur de upplever att det är att

vistas på dessa platser. På samtliga enheter finns forum där pedagogerna kontinuerligt reflekterar över frågan och sätter den i perspektivet, hur vet vi att barn är trygga och trivs? Vilka tecken ska vi leta efter hos barn i olika åldrar? För detta läsår lyfts frågan hur den utökade utevistelsen påverkat trygghet och trivsel, och dessa värden framstår som oförändrade. Det som påverkar känslan av trygghet är kontinuitet vad gäller medarbetare.

Rektorerna leder arbetet och säkerställer under medverkan av förskollärare, barnskötare och övriga medarbetare att barnen lär och tillägnar sig erfarenheter och kunskaper. Det fungerar genom att det på förskolorna pågår en ständig reflektion och en påtagligt självkritisk hållning i hur man säkerställer detta. Reflektionen ställs ofta i relation till skrivningarna i läroplanen och frågan – Vad står det i läroplanen och reflektionen ”hur är det för barnen?” Återkommer allt oftare, både generellt och i specifika frågor.

Vad är det för resultat som analyseras i förskolan? De flesta beskrivningar utgår från trygghet och trivsel och delaktighet och inflytande. Vi behöver fastställa vissa gemensamma resultat som alla ska analysera. Det är resultat kopplade till läroplanens mål inom till exempel språk, matematik samt naturvetenskap och teknik. Ett arbete som är påbörjat.

Hur mäter vi då att varje barn utvecklas så långt som möjligt? Det framgår tydligt att det här är ett utvecklingsområde och den gemensamma processen har redan startat i och med arbete med förändring av det systematiska kvalitetsarbetet genom samverkan för bästa skola. Generellt befinner sig förskolorna i en fas där blicken förflyttas från hur pedagogerna gör till hur det blir för barnen, hur ser vi deras lärande? Blicken behöver sen tas tillbaka till hur pedagogerna gör för att planera undervisningen för ökat lärande. Det innebär reflektion över både förhållningssätt, innehåll som metoder. I det påbörjade förbättringsarbetet behöver metoder identifieras där pedagogerna kartlägger barnens förkunskaper innan områden planeras. Betrakta det individuella barnets kunnande för att få en bild av gruppens kunnande, för att se om undervisningen leder till lärande både på individ som gruppnivå för att kunna reflektera över den egna undervisningens kvalitet.

Det här processarbetet tar tid. Det handlar om en synvända där rektorerna leder arbetet med att förflytta fokus från att beskriva vad man gjort till att titta på resultatet- hur blev det? Och utifrån det analysera vad det beror på för att kunna planera framåt. Rektorerna ges stöd i arbetet genom basgrupperna och de processer som finns på agendan för gemensamma möten.

Vad är god kvalitet i förskolan? Det är just det hela det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att säkerställa och därför är det här arbetet av stor vikt för att aggregerat på skolchefsnivå betrakta olika delar i verksamheten för att se mönster och utvecklingsområden. Att förskollärare har en viktig roll för kvaliteten framgår tydligt och att förskollärartätheten ökat till 31 % är förvisso glädjande men långt ifrån vårt uppsatta mål på 66 %. Förskollärartätheten är

avgjort den viktigaste parametern för god kvalitet, det framgår i rektorenas bedömningar och det finns underbyggt i beprövad erfarenhet.

Det som behöver utvecklas är vad som ska vara gemensamt där alla är delaktiga och vad som ska vara specifikt för respektive förskola. Det som inte framkommer tydligt på alla enheter är hur barnen görs delaktiga i analysarbetet.

Barns inflytande, ansvar och delaktighet har fokuserats i ett antal år och det syns en förändring i de reflektioner som görs. Från att tidigare mest handla om de val barnen ges möjlighet att göra runt aktiviteter finns nu ett perspektiv som handlar om att lyssna på barnen och vad de uttrycker. Det väcker frågeställningar att ha som underlag för reflektion och analys, till exempel, hur ska man tolka barn som inte är verbala? Hur ges inflytande till barn som utmanar? Hur omsätter man det barnen ger uttryck för?

Vårdnadshavare visar på stor nöjdhet men nöjdhet är ett trubbigt mätresultat och speglar inte alltid det som är kvalitet i förskolan. I arbetet med förbättring av det systematiska kvalitetsarbetet behöver vi se över den frågeställningen både internt och i dialog med utbildningsförvaltningen utifrån frågorna i MMIS.

Förutsättningar

Genom att övergå till mer digitalt arbete, både genom införandet av digitala system som Tempus och Unikum, har behovet av ny hårdvara synliggjorts. Ett exempel är att de läsplattor som utgör grundutrustning behöver kompletteras med datorer. En första beställning är gjord och behöver följas upp inför budgetarbetet 2022. Vad gäller lokalerna så behöver rutiner för inre och yttre underhåll förstärkas, samt att planerade underhållsarbeten genomförs enligt plan.

Förskolorna har ekonomi i balans, en viss oro finns inför de ekonomiska förutsättningarna 2022 då det riktade statsbidraget för minskade barngrupper försvinner samt att det från höstterminen 2021 är nya ersättningsnivåer för barn som går deltid. Mer information om statsbidrag kommer under hösten.

Inför höstterminen har en organisationsöversikt gjorts som innebär att framöver kommer rektor att ha möjlighet att anställa biträdande rektorer samt att ansvaret generellt framöver för en rektor ska omfatta tre förskolor. Det träder också i kraft en överenskommelse om förskollärares arbetsvillkor, denna har under året arbetats fram i facklig samverkan.

Det finns behov av att ta fram gemensamma dokument och rutiner och vid framtagandet av rutinen runt övergångar som gjorts under läsåret har det visat sig att det kan vara både tidskrävande och svårt där det riktigt svåra är implementering och att sen omsätta det i praktiken. Det finns alltid utrymme för olika tolkningar och hanteringar. Om rutinen ska kvalitetssäkras behöver det gemensamt följas upp var det brustit. I höst implementeras också den

barnhälsoplan som tagits fram och som samtliga förskolor ska använda för att säkerställa att de processer som behöver fungera runt barn i behov av stöd görs på ett sätt som leder till likvärdighet för barnen.

Slutsats

Förskolornas gemensamma fokus läsåret 2021-2022 är redan identifierat och handlar om det systematiska kvalitetsarbetet. Här kommer fokus att ligga på innehåll och hur vi kan hitta de mätpunkter som alla ska granska, mäta, bedöma och värdera för att vi ska säkerställa god kvalitet och likvärdighet. Inom vilka områden är det här viktigt? I det här arbetet kommer vi behöva betrakta varje grupps utveckling och lärande genom att utgå från varje individ för att få fatt i om undervisningen som bedrivs gynnar alla barn. Det är viktigt att betona att det inte är barnen som bedöms utan bedömningen av om undervisningen leder till ökat lärande. För att förbättra kvaliteten ska pedagogerna utveckla sin undervisning och genomförandet av sitt uppdrag.

Som utvecklingsområde kommer samtliga förskolor att delta i ett 3,5 årigt utvecklings och forskningsprogram runt hållbar förskola. Området har valts av skolchef utifrån flera argument där det första är att ett gemensamt utvecklingsområde som utgör innehåll kan vara ett stöd i utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet. Det andra är att området i stor utsträckning involverar barns delaktighet, inflytande och ansvar samt slutligen utifrån att hållbarhet är inskrivet i läroplanen.

Den här rapporten ger en generell bild av de kommunala förskolornas arbete och utvärderingar, det finns givetvis skillnader mellan hur varje del i rapporten svarar mot förskolornas egna enhetsrapporter.

Skolchefens prioriterade utvecklingsområden med start läsåret 2020-2021.

I samtliga åtgärder som vidtas ska barnkonventionens olika perspektiv beaktas. I tredje artikeln framgår ”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.”²

Gemensamma utvecklingsområden för samtliga enheter

- Barnen ska ges inflytande över utbildningen och ta ansvar för förskolans miljö kopplat till hållbarhet. *Målet delvis uppnått, arbetet fortsätter.*
- Definiera :Vad kan resultat i förskolan i förskolan vara? *Arbetet pågår.*
- Förbättra, revidera och säkerställa efterföljandet av de rutiner som finns för övergångar och samverkan. *Målet uppfyllt men genomförandet behöver granskas.*

Områden som beaktats på huvudmannanivå

- Ur likvärdighetsperspektiv, hur ska vi resursfördela?
Statsbidraget för minskade barngrupper 20-21, ska det vidtas åtgärder för att säkerställa att alla förskolor ges möjlighet till rimliga barngruppsstorlekar?
Se över grundutrustning, till exempel IT.
Modell för verksamhetsförstärkningen och den socioekonomiska viktningen. *Vissa delar har hanterats men för övrigt ett område som inte hunnits med på grund av covid-19 och ändrade förutsättningar. Det som kvarstår är hur vi ska resursfördela så att det är tydligt vilka enheter som förväntas ha ett positivt respektive negativt resultat avseende budget 2022.*
- Säkerställa vilka gemensamma underlag som vi ska prioritera och fastslå att alla ska använda för att säkerställa att vi utgår från samma parametrar i det systematiska kvalitetsarbetet. *Påbörjat och fortsätter.*
- Dialog om förskollärares arbetsvillkor. *Klart*
- Dialog om förskolornas pedagogiska ledarskap, organisation och administration i förhållande till hållbart ledarskap för rektorerna. *Klart*

Prioriterat utvecklingsområde 2021-2022

- Det systematiska kvalitetsarbetet. Här kommer fokus att ligga på innehåll och hur vi kan hitta de mätpunkter som alla ska granska, mäta, bedöma och värdera för att vi ska säkerställa god kvalitet och likvärdighet.

Digitala Signaturer